

This project is funded by the European Union
Ovaj projekat finansira Evropska unija

RASPODJELA MOĆI U BIH MEDIJIMA

2019. godina

Uvodne napomene

U okviru projekta „Mapiranje ljudskih prava u medijima promatrajući položaj građana, ranjivih slojeva društva i medijske zajednice“ planirano je da se svake godine sprovede po jedno istraživanje među novinarima u Bosni i Hercegovini s ciljem utvrđivanja njihovog položaja u medijima.

U skladu sa planom urađena su tri istraživanja među novinarskom zajednicom. Istraživanje je urađeno na uzorku od 207 ispitanika. Pošto se radi o vrlo specifičnoj populaciji, odlučili smo se na online anketu, jer na taj način smo sačuvali njihovu anonimnost, učinili smo im upitnik lakše dostupnim i dali mogućnost da na njega odgovaraju onda kada im obaveze to dozvoljavaju i nezavisno od mjesta gdje se nalaze.

Istraživanje je urađeno u periodu od septembra 2019. do decembra 2019. godine na uzorku od 207 novinara u Bosni i Hercegovini. Upitnik je poslat na e-mailove više od 500 novinara u kojem smo objasnili ciljeve istraživanja, način popunjavanja ankete i link na kojem se nalazila online anketa.

Tabela 1. Pol ispitanika

	N	%
Muškarac	94	45,4
Žena	93	44,9
Odbija	20	9,7
Total	207	100,0

Kao što smo ranije kazali na upitnik je odgovorilo 207 ispitanika i to od toga 94 (45,4%) muškarca i 93 (44,9%) žena, dok je 20 (9,7%) ispitanika odbilo dati odgovor.

Tabela 2. Starost ispitanika

	N	%
18-30	36	17,4
31-40	67	32,4
41-50	44	21,3
51 +	43	20,8
Odbija	17	8,2
Total	207	100,0

U okviru uzorka najviše je ispitanika starosti od 31 do 40 godina 67 (32,4%), potom onih starosti od 41 do 60 godina 44 (21,3%). Slijede novinari stariji od 51 godine 43 (20,8%) i starosti od 18 do 30 godina 36 (17,4%). Na ovo pitanje nije odgovorilo 17 ispitanika ili 8,2%.

Tabela 3. Obrazovanje ispitanika

	N	%
Odbija	13	6,3
Srednja škola 3. stepen	0	0
Srednja škola 4. stepen	20	9,7
Viša škola	16	7,7
Visoka škola	125	60,4
Magisterij/ doktorat	33	15,9
Total	207	100,0

Među ispitanicima je najviše onih sa završenim fakultetom 125 (60,4%), dok njih 33 (15,9%) ima završen magisterij ili doktorat. Višu školu ima 16 (7,7%) ispitanika, a srednju školu 20 (9,7%). Na ovo pitanje nije odgovorilo 6,3% novinara koji su učestvovali u istraživanju.

Tabela 4. S obzirom na vlasničku strukturu medija ispitanici rade u:

	N	%
--	---	---

Inostranom dopisništvu	4	1,9
Javnom servisu	38	18,6
Lokalnom mediju u vlasništvu lokalne zajednice	28	13,5
Privatnom mediju	116	56,0
Nešto drugo	10	4,8
Odbija	11	5,3
Total	207	100,0

Najveći broj ispitanika dolazi iz privatnih medija 116 (56,0%), a slijede javni servis 38 (18,6%), lokalni mediji u vlasništvu lokalne zajednice 28 (13,5%) . Upitnik je popunilo i 4 (1,9%) novinara iz inostranih dopisništava, dok je njih 10 (4,8%) dalo odgovor „nešto drugo“.

Tabela 5. Kada je u pitanju vrsta medija, ispitanici rade u sljedećim medijima:

	N	%
Nešto drugo	19	9,2
Odbija	0	0,0
Časopisi	3	1,4
Dnevne novine u javnom vlasništvu	1	,5
Dnevne novine u privatnom vlasništvu	12	5,8
Portal u privatnom vlasništvu	61	29,5
Portal javni servis	7	3,4
Privatna radio stanica	12	5,8
Privatna televizija	23	11,1
Radio javni servis	21	10,1
Televizija javni servis	37	17,9
Total	207	100,0

Od ukupnog broja ispitanika njih 58 (28,0%) radi u javnim servisima, 37 (17,9%) na televiziji i 21 (10,1%) na radiju. U printanim medijima radi 16 (6,7%) ispitanika, dok 68 (32,9%) radi na nekom od portala. Na televiziji radi 60 ispitanika (29,0%), a na radiju 33 (15,9%).

Tabela 6. Broj radnih sati ispitanika, u toku sedmice

	N	%
Manje od 20 sati	65	31,4
Od 21 do 39 sati	15	7,2
40 sati	57	27,5
Od 41 do 50 sati	46	22,2
51 i više	24	11,6
Odbija	0	0,0
Total	207	100,0

Najveći broj novinara, njih 65 (31,4%) radi manje od 20 sati sedmično, dok njih 57 ili 27,5% radi 20 sati sedmično. Od 41 do 50 sati sedmično radi njih 46 (22,2%), a više od 50 sati radi 24 novinara ili njih 11,6%. Od 21 do 39 sati sedmično radi 15 ili 7,2% novinara.

Tabela 7. Radni status ispitanika u medijima u kojima su zaposleni

	N	%
Honorarni saradnik	40	19,3
Pripravnik	3	1,4
Volonter	6	2,9
Stalno zaposlen	119	57,5
Nešto drugo	27	13,0
Odbija	12	5,8
Total	207	100,0

Više od polovine ispitanika 119 (57,5%) je stalno zaposleno, dok njih 40 (19,3%) ima status honorarnog saradnika. Interesantno je da je 27 novinara (13%) na ovo pitanje dalo odgovor „nešto drugo“. Volontera je 6 (2,9%), a pripravnika 3 (1,4%).

Tabela 8. Ukupna mjesečna primanja ispitanika u KM

	N	%
Do 500 KM	15	7,2
Od 501 do 1000 KM	60	29,0
Od 1001 KM do 1500 KM	43	20,8
1501 KM i više	10	4,9
Odbija	78	38,2
Total	207	100,0

Kada se govori o primanjima novinara možemo reći da se njihove zarade najčešće kreću između 501 KM i 1000 KM 29% i 1000 KM i 1500 KM (20,8%). Svaki deseti novinar (7,2%) ima mjesečna primanja do 500 KM, a preko 1500 KM njih 4,9%. Više od trećine ispitanika (38,2%) nije htjelo da odgovori na ovo pitanje.

Tabela 9. Redovnost plate ispitanika

	N	%
Da, plata je redovna	158	76,5
Ne, kasni do mjesec dana	20	9,6
Ne, kasni do 3 mjeseca	2	1,3
Ne, kasni do 6 mjeseci	2	1,2
Ne kasni više od 6 mjeseci	0	0,0
Ne znam	2	1,4
Odbija	23	9,9
Total	207	100,0

Kod tri četvrtine novinara (76,5%) plate su redovne, dok kašnjenje plata do jednog mjeseca nalazimo kod 9,6% ispitanika, a do tri mjeseca kod 1,3%.

Tabela 10. Na pitanje da li im se redovno uplaćuje zdravstveno osiguranje, odgovorili su sljedeće:

	N	%
Da	115	55,1
Ne	46	22,2
Ne znam	15	7,2
Odbija	31	15,4
Total	207	100,0

Nešto više od pola ispitanika (55,1%) je kazalo da im se redovno uplaćuje zdravstveno osiguranje, dok svakom petom novinaru (22,2%) to nije slučaj. Na ovo pitanje nije odgovorilo 15,4% ispitanika.

Tabela 11. Na pitanje da li im se redovno uplaćuje radni staž, odgovorili su na sljedeći način:

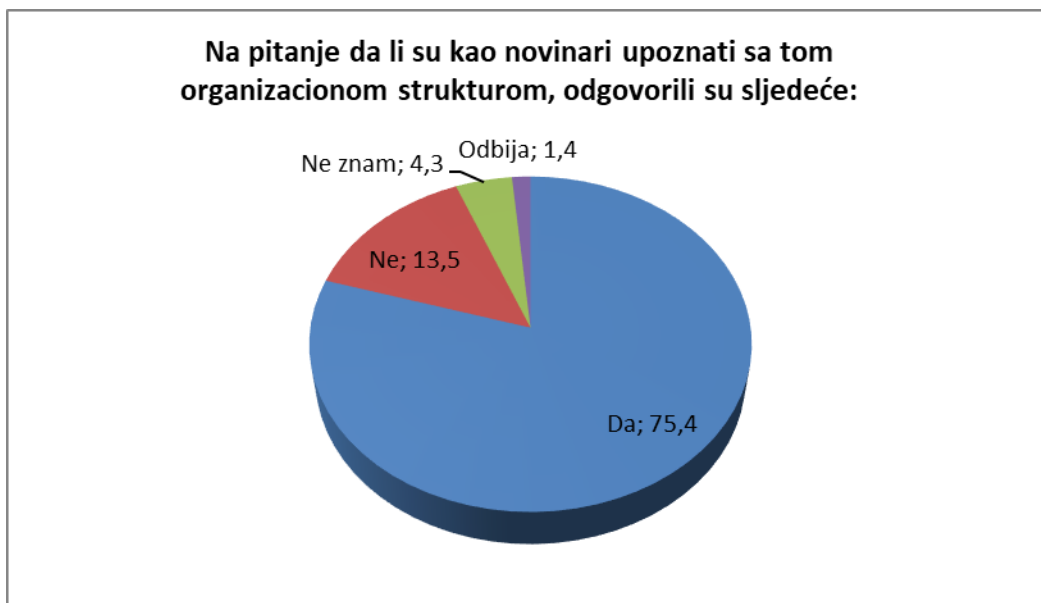
	N	%
Da	107	51,7
Ne	46	22,2
Ne znam	18	8,7
Odbija	36	17,4
Total	207	100,0

Radni staž se redovno uplaćuje za 51,7% ispitanika, za razliku od 22,2% ispitanika koji tvrde da se ova obaveza ne ispunjava redovno. Na ovo pitanje je 8,7% ispitanika odgovorilo sa „ne znam“, a 17,4% je odbilo da odgovori.

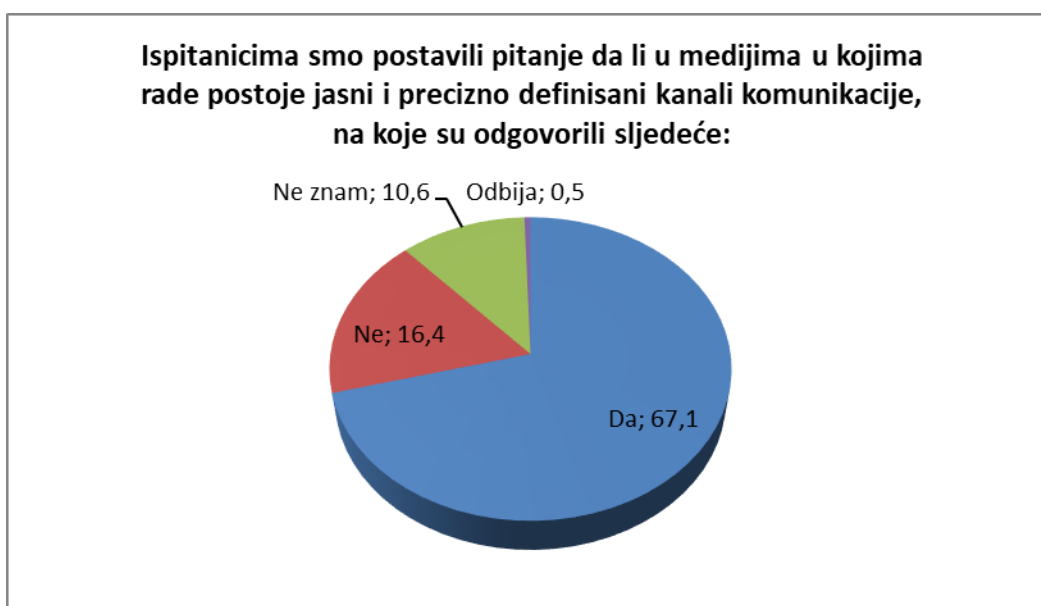
Grafikon 1.

Najveći broj novinara (71%) tvrdi da postoji jasna i precizna organizaciona struktura u mediju u kojem rade, svaki peti novinar (21%) nije upoznat sa postojanjem tako precizne i jasne organizacione strukture.

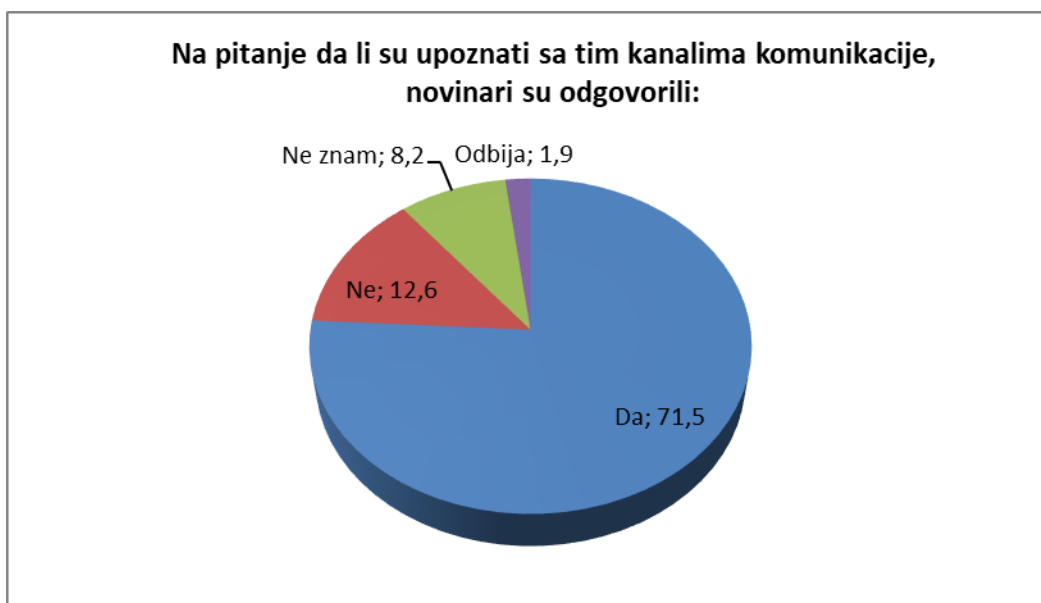
Grafikon 2.

Iako 71% novinara tvrdi da u mediju u kojem rade ne postoji jasna i precizna organizaciona struktura, njih 75,4% kaže da je upoznato sa tom strukturom, dok 13,5% tvrdi da nije.

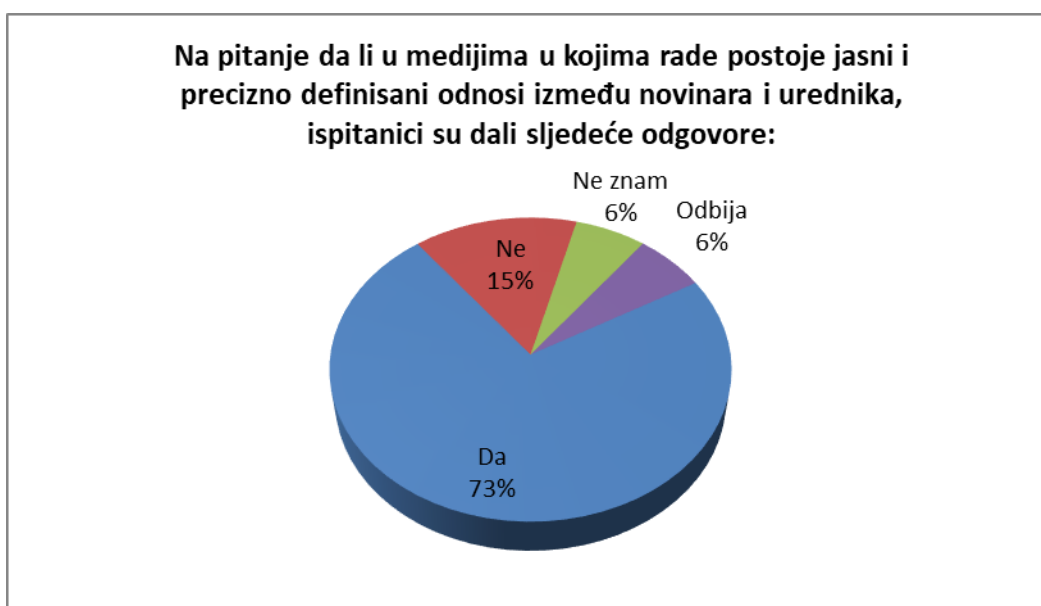
Grafikon 3.

Dvije trećine (67,1%) tvrdi da u medijima u kojima rade postoje jasni i precizni kanali komunikacije, dok 15% je mišljenja da tako nešto ne postoji.

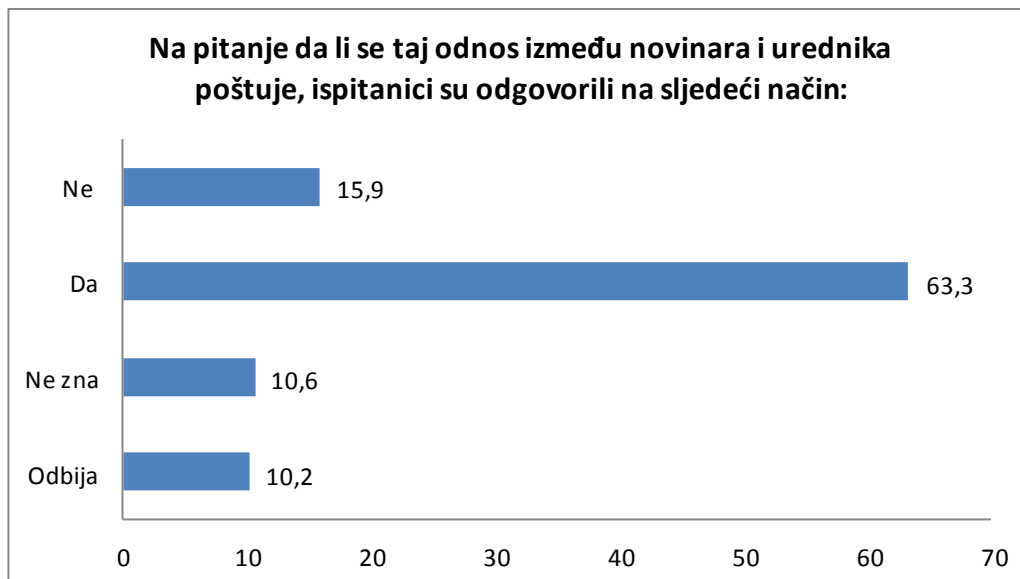
Grafikon 4.

Iako dvije trećine novinara (67,1%) tvrdi da u mediju u kojem rade postoje jasni i precizni kanali komunikacije, njih 71,5% kaže da su upoznati sa njima, dok njih 12,6% ne zna ništa o tome. Na ovo pitanje nije odgovorilo 10,1 % novinara koji su učestvovali u anketi.

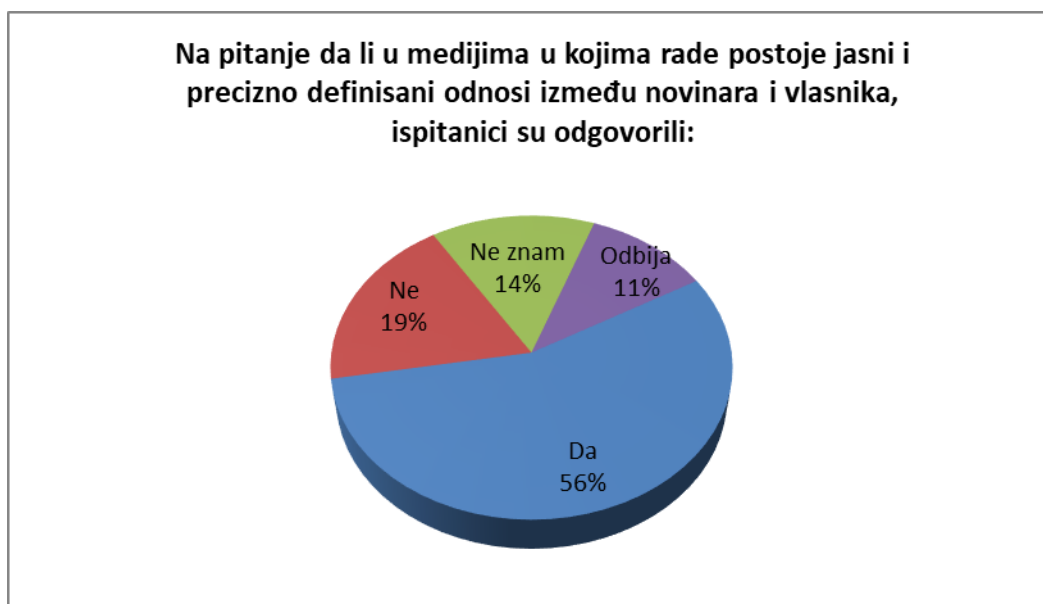
Grafikon 5.

Najveći broj ispitanika, njih 73%, tvrdi da u mediju u kojem rade postoji jasan i precizno definisan odnos između novinara i urednika, dok 15% novinara kaže da tako nešto ne postoji u njihovim medijskim kućama.

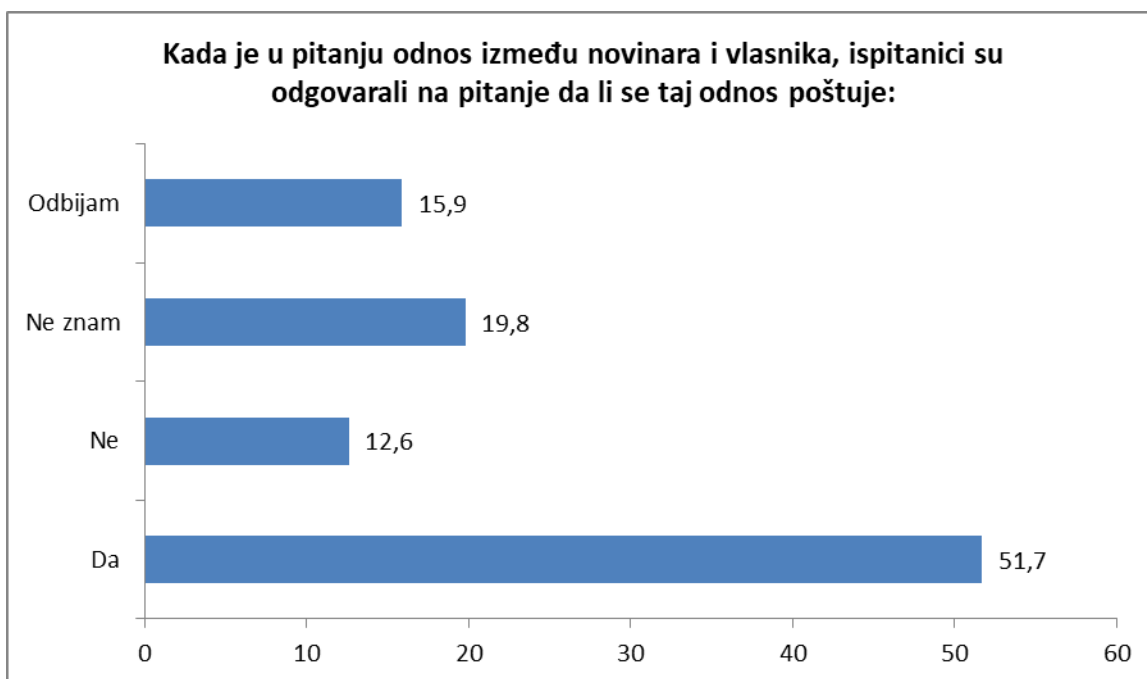
Grafikon 6.

Jasan i precizno definisan odnos između novinara i urednika se uvijek poštuje kod 63,3% novinara, dok se kod 15,9% novinara ne poštuje.

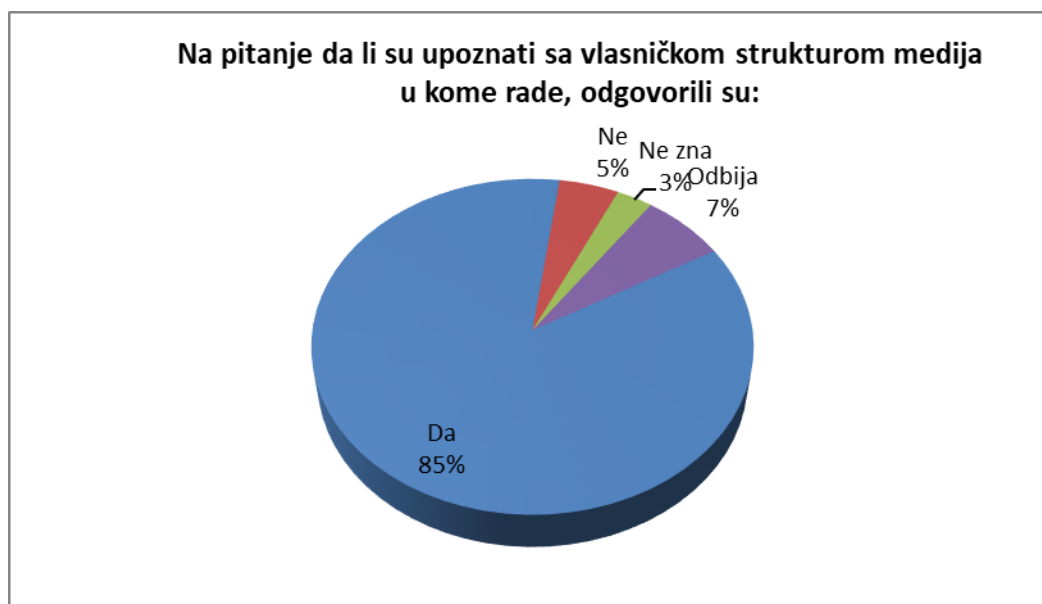
Grafikon 7.

Nešto više od polovine ispitanika, njih 56%, tvrdi da u mediju u kojem rade postoji jasan i precizno definisan odnos između novinara i vlasnika, dok 19% novinara kaže da tako nešto ne postoji u njihovim medijskim kućama.

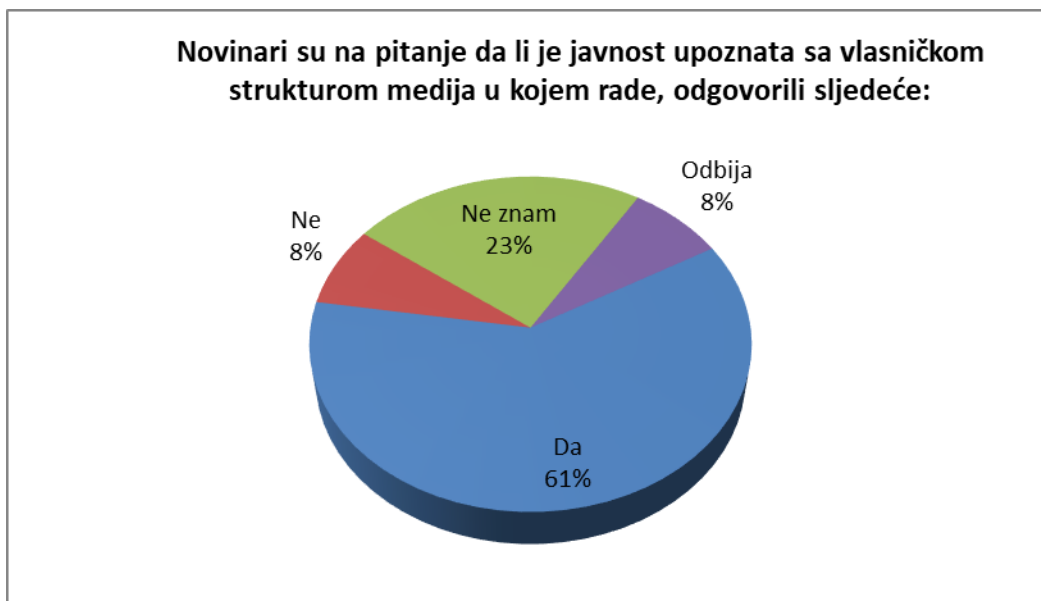
Grafikon 8.

Jasan i precizano definisan odnos između novinara i vlasnika medija se uvijek poštuje kod 51,7% novinara, dok se ne poštuje kod 12,6%.

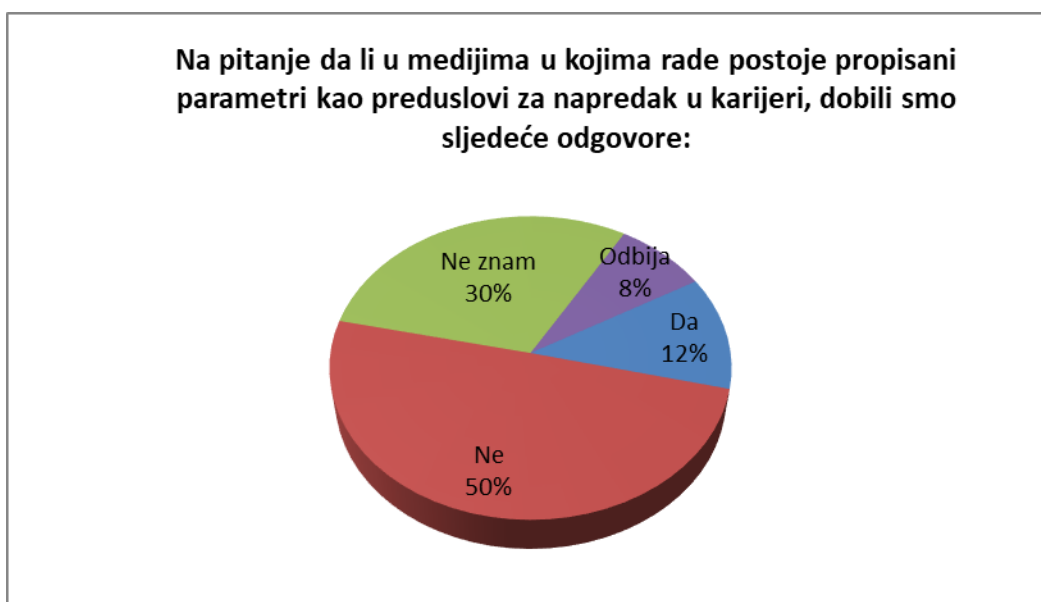
Grafikon 9.

Sa vlasničkom strukturom medija u kojem rade upoznato je 85% novinara, 5% nije, dok 10% nije željelo da odgovori na ovo pitanje.

Grafikon 10.

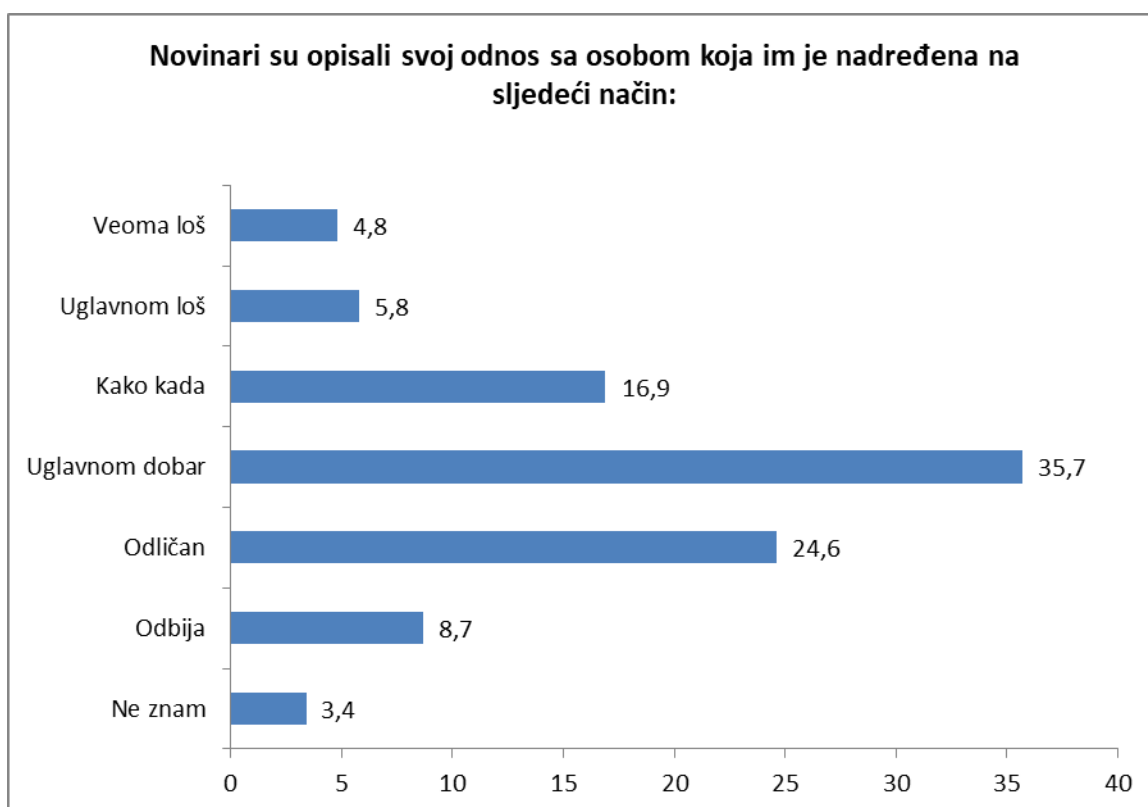
Nešto manje od dvije trećine novinara (61%) smatra je javnost upoznata sa vlasničkom strukturom domaćih medija, dok 8% misli da nije. Interesantno je da svaki peti novinar (23%) na ovo pitanje odgovara „ne znam“.

Grafikon 11.

Da u mediju u kojem rade postoje propisani parametri kao preduslov za napredak u karijeri tvrdi svaki deseti novinar (12%), dok njih polovina (50%) tvrdi da takavi parametri ne postoje. Na ovo pitanje je 30% novinara odgovorilo „ne znam“, a 8% je odbilo da odgovori.

Kada se govori o faktorima koji su važni za napredovanje novinara u karijeri veoma je mali broj kriterijuma koji su formalni tj. jasni i precizni i to su: godine starosti, stepen obrazovanja i stručno usavršavanje, mada prema riječima samih novinara ni to nije garant za napredovanje u poslu. Novinari vrlo često navode da je profesionalnost, odgovornost, inicijativa i kvalitet rada važan preduslov za napredovanje u karijeri, ali i to su kriterijumi koji u velikoj mjeri zavise od subjektivne procjena menadžmenta. Pored ovih kriterijuma novinari često spominju partijsku pripadnost, etničku pripadnost i nepotizam kao važne kriterijume u profesionalnom napredovanju.

Grafikon 12.

Svoj odnos sa nadređenima 24,6% opisuje kao odličan, 35,7% kao uglavnom dobar, a 16,9% kaže da on varira između dobrog i lošeg. Loš odnos sa nadređenima ima 5,8% novinara, a veoma loš 4,8% ispitanika.